

JQUERY MOBILE İLE TASARIM

İÇİNDEKİLER

- jQuery Mobile Nedir?
- jQuery Mobile Paketi Neler İçerir?
- jQuery Mobile Nasıl Çalışır?
- jQuery Mobile Kurulumu
- Mobil Web Sitesi Geliştirme Adımları
 - jQuery Mobile Sayfa Yapısı
 - jQuery Mobile Sayfa Bileşenleri
- jQuery Mobile Temaları

HEDEFLER

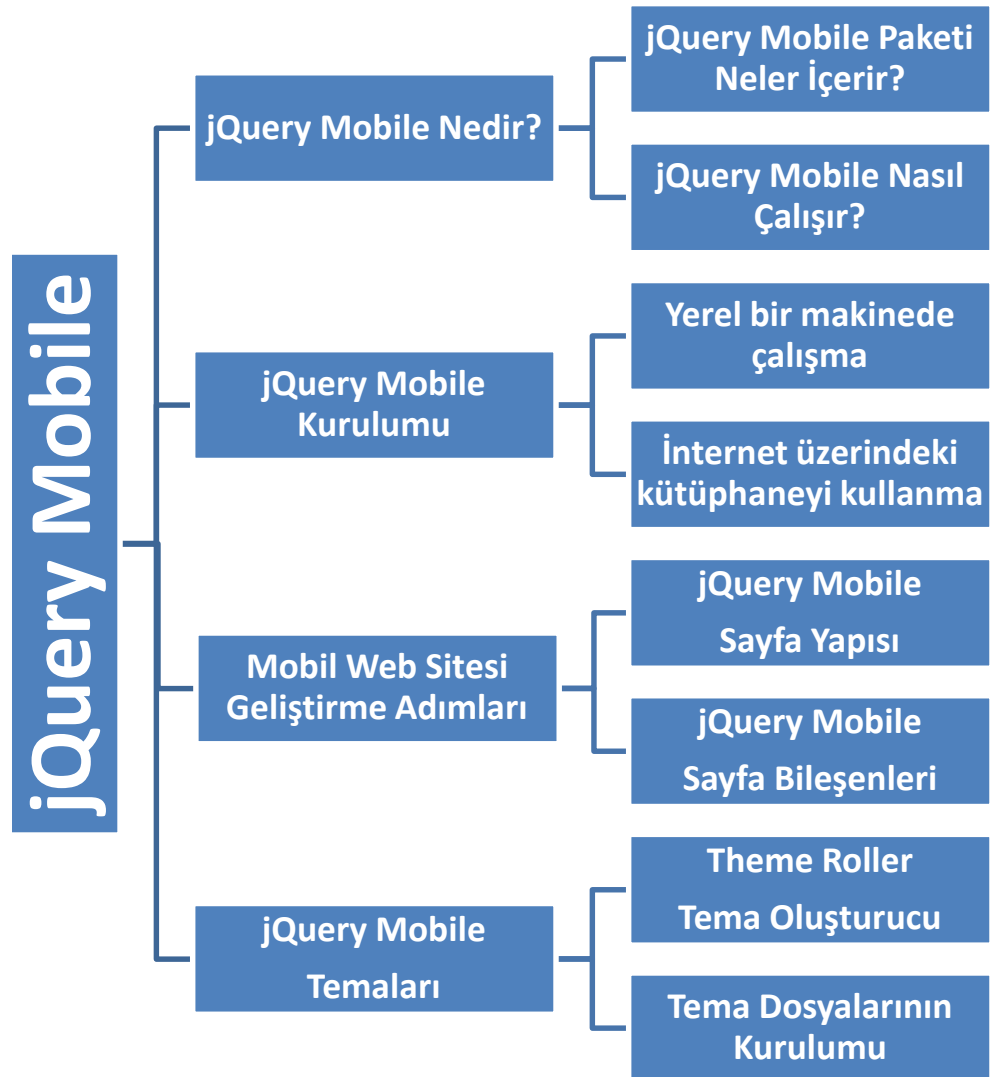
- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
- jQuery Mobile kütüphanesinin kurulumunu yapabilecek,
- jQuery Mobile kullanımı ile ilgili bilgi sahibi olacak,
- jQuery Mobile tekli Web sayfası şablonu oluşturabilecek,
- jQuery Mobile çoklu Web sayfası şablonu oluşturabilecek,
- jQuery Mobile sayfa bileşenlerini oluşturabilecek ve farklı uygulamalarda kullanabilecek,
- jQuery Mobile temaları oluşturabilecek ve bu temaları projelerinizde kullanabileceksiniz.

Atatürk Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi

**İNTERNET
PROGRAMCILIĞI I**
Öğr. Gör. Rafet
Orçun MADRAN

**ÜNİTE
13**

GİRİŞ

İnternet, bilgiye erişim süreçleri üzerinde çok önemli değişikliklere yol açmıştır. Bilgi kaynaklarına erişim, ağ üzerinden gerçekleşmeye başladığı andan itibaren mekândan bağımsız olarak bilgiye erişim de mümkün hâle gelmiştir. İnternet'e bağlı bir bilgisayardan çok farklı hizmetlere (e-devlet, e-finans, e-ticaret, vb.), kaynaklara erişilmesi ve bunun sağlamış olduğu avantajlar, kullanıcıların bu sürece mobil ortamda da devam etme taleplerini beraberinde getirmiştir. Bu talepleri mobil platformlarda karşılayabilmek için farklı yazılım çözümleri hayata geçirilmiştir.

Mobil cihazlarda bilişim hizmetlerine ulaşabilmek için mobil uygulamalar haricinde mobil internet tarayıcılar da kullanılabilir.

Mobil cihazlardan herhangi bir bilişim hizmetine erişebilmeniz için iki farklı yol bulunmaktadır. Bu yollardan ilki, ilgili hizmetin *mobil uygulamasını* uygulama marketlerinden (Apple App Store, Google Play vb.) cihazınıza indirmek ve cihaza bu uygulamayı kurarak kullanmaktır. Diğer yol ise bilişim hizmetinin verildiği çevrim içi platforma mobil İnternet tarayıcınız ile bağlanmaktır. Her iki yolun da kendine göre avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. İnternet üzerinden erişebileceğiniz kaynakların her zaman bir mobil uygulaması olmayabilir. Bu durumda web sitelerinin *Mobil İnternet Tarayıcı* uyumlu olması önem kazanmaktadır. Özellikle ekran boyutu olarak küçük olan mobil cihazlardan tarayıcı üzerinde birtakım işlemler gerçekleştirmek eğer uygun tasarım bileşenleri kullanılmamışsa kimi zaman *eziyete* dönüşmektedir.

Mobil cihazlarıyla Web sitelerini ziyaret eden kullanıcıların iyi bir *kullanıcı deneyimi* yaşayabilmeleri için tercih edilen geliştirme ortamlarından biri jQuery Mobile'dır. *jQuery Mobile*, sadece mobil cihazlar için değil, dokunmatik ekrana sahip birçok farklı cihaz (kiosklar, araç navigasyon sistemleri vb.) için de uygulama geliştirme ortamı olarak kullanılabilir.

Bu ünite, mobil web programlama içerisinde ihtiyaç duyulabilecek navigasyon, animasyon ve sayfa içi etkileşimleri oluşturabileceğiniz kodları çok kolay bir şekilde yazabilmenizi sağlayacak altyapıyı sunmaktadır. Bu çalışmaları gerçekleştirebilmek için kullanacağımız *jQuery Mobile kütüphanesi* hakkında temel bilgiler, kurulum, kullanım şekilleri ve örnek uygulamalar da yine bu ünite içinde yer alacaktır.

JQUERY MOBILE NEDİR?

jQuery Mobile, *HTML5* temelli bir kullanıcı arayüz tasarım sistemidir. jQuery Mobile, tüm akıllı telefon, tablet ve masaüstü bilgisayarlar için uyumlu ve esnek web siteleri geliştirmenize olanak sağlar. jQuery'de olduğu gibi jQuery Mobile da slogan olarak "*write less, do more / az yaz, çok iş yap*" cümlesini kullanır. jQuery Mobile, özellikle sayfa içi etkileşim ve basit animasyonların gerçekleştirilebilmesini çok kolay hâle getirir. Bunlara ek olarak kullanıcı arayüzünü oluşturacak özel olarak mobil cihazlar için yapılandırılmış HTML elemanları da içerir.

jQuery Mobile, açık kaynak kodlu bir projedir. Proje ile ilgili tüm bilgilere <https://jquerymobile.com/> adresinden ulaşılabilir. Projenin tüm kodları

MIT lisansı ile kullanıma sunulmuştur. MIT lisansının içeriği ve kullanım ile ilgili detaylı bilgi <http://ozgurlisanslar.org.tr/mit/> adresinde yer almaktadır.

jQuery Mobile Paketi Neler İçerir?

Programlama dillerinin standart yapılarına ek olarak kullanılabilecek özellikleri içinde barındıran kod bloklarını *kütüphane* olarak tanımlayabileceğimizi bir önceki ünite (Ünite 12) belirtmiştik. jQuery Mobile, jQuery'nin aksine *sadece JavaScript kütüphanesinden oluşmaz*. HTML5 olarak ifade edilen, CSS ve JavaScript bileşenleri de jQuery Mobile paketinin içinde yer almaktadır. Bu paket arayüz tasarımı için kullanılacak ek özelliklere göre farklı tema dosyaları da içermektedir.

jQuery Mobile Nasıl Çalışır?

HTML5 çatılarının (framework) genel çalışma prensipleri jQuery Mobile için de geçerlidir. Aslında basit metin dosyalarından ibaret olan kütüphane dosyalarına (jQuery ve jQuery Mobile) ve CSS dosyasına HTML kodunun yazıldığı dosyadan bağlantı verilmesi yeterli olmaktadır. Bu dosyalara iki farklı şekilde bağlantı sağlanabilir:

- Dosyalar yerel bir adreste bulunabilir (çalıştığınız bilgisayarın sabit diskinde ya da sunucunuzun herhangi bir dizininde).
- Dosyalar jQuery Mobile'in ve jQuery'nin İnternet üzerinde yer alan depolarından kullanılabilir.

Yukarıda belirttiğimiz bağlantı şekilleri aynı zamanda jQuery Mobile'in nasıl kurulacağı ile ilgili durumu da belirler. jQuery Mobile sistem paketinin sürekli *güncel* kalması isteniyorsa paketin İnternet üzerindeki depolardan kullanılması uygun olacaktır. Ancak eğer geliştirilecek uygulama İnternet'e bağlı olmayan bir platform için ise (örneğin bir kiosk sistemi ya da bir gömülü sistem) paketi oluşturan dosyaların *yerel* bir adreste bulunması gerekir.

jQuery Mobile'in nasıl çalıştığını gösteren kod bloku Şekil 13.1.'de gösterilmektedir. Şekil 13.1.'in 7., 8., ve 9. satırlarından yer alan adres tanımlaması, dosyaların yerel ya da İnternet üzerinde bulunmasına bağlı olarak değişiklik gösterebilir.

```

1. <!doctype html>
2. <html>
3. <head>
4.     <meta charset="utf-8">
5.     <title>jQuery Mobile Test</title>
6.     <meta name="viewport" content="width=device-width,
       initial-scale=1">
7.     <link rel="stylesheet" href="jquery.mobile.css" />
8.     <script src="jquery.js"></script>
9.     <script src="jquery.mobile.js"></script>
10. </head>
11. <body>
12.     <div data-role="page">
13.         <div data-role="header">
14.             <h1>jQuery Mobile Test</h1>

```


jQuery Mobile sistem dosyaları yerel bir adreste yer alabileceği gibi, İnternet üzerindeki bir depodan da kullanılabilir.

```

15.         </div>
16.         <div role="main" class="ui-content">
17.             Sayfa İçeriği
18.         </div>
19.         <div data-role="footer">
20.             <h4>Bu sayfa jQuery Mobile ile
                oluşturulmuştur</h4>
21.         </div>
22.     </div>
23. </body>
24. </html>

```

Şekil 13.1. JQuery'nin Çalışma Şekli, Örnek Kod Bloku.

JQUERY MOBILE KURULUMU

jQuery Mobile ile ilgili kurulumda ihtiyaç duyacağımız tüm kaynak dosyalar <https://jquerymobile.com/download/> adresinde yer almaktadır. Bu sayfada jQuery Mobile dosyalarının hem sıkıştırılmış hem de sıkıştırılmamış sürümleri yer alır. *Sıkıştırılmamış* dosya biçimi daha çok *kod üzerinde geliştirme* çalışması yapmak isteyenler için hazırlanmıştır; okunması, üzerinde değişiklik yapılması daha kolaydır. *Sıkıştırılmış* dosya biçiminin avantajı ise *boyut olarak daha küçük* olmasıdır. Bu şekilde HTML sayfalarının mobil internet tarayıcıları tarafından yüklenmesi daha hızlı olur.

jQuery Mobile kütüphane dosyaları iki farklı biçimde kullanılabilir: sıkıştırılmış ya da sıkıştırılmamış.

jQuery Mobile kullanımınız JavaScript kütüphanelerinin ve CSS tanımlamalarının hazır olan özelliklerini kullanmaktan ibaret olacaksa ve çekirdek kod üzerinde herhangi bir değişiklik yapmayacaksanız, her zaman sıkıştırılmış jQuery Mobile sürümlerini tercih etmeniz gerekir. Bu şekilde çalışmanız mobil web sitenizin genel *optimizasyonu* açısından önem taşımaktadır.

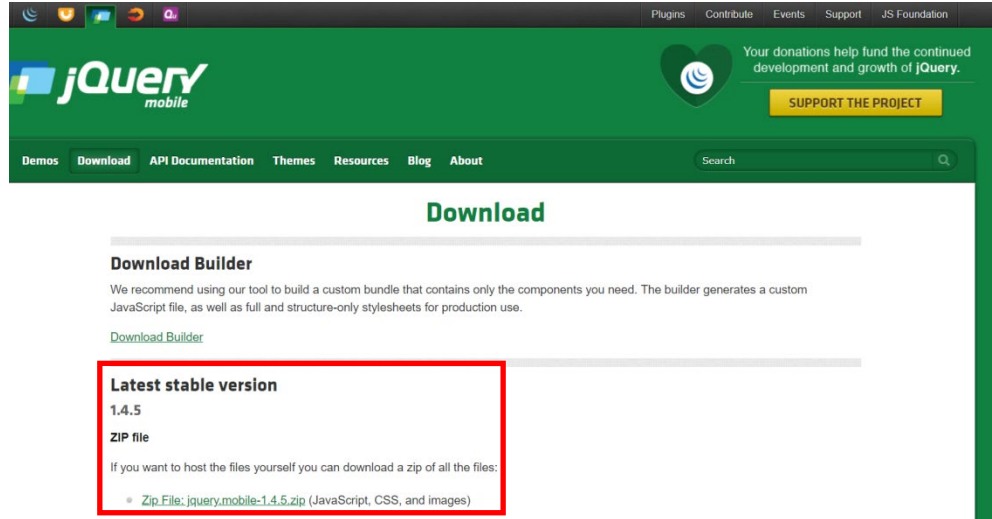
jQuery'de olduğu gibi jQuery Mobile dosya isimlendirmelerinde de belirli bir algoritma kullanılmaktadır. Bu sayede dosyanın adından ana sürüm bilgisi, alt sürüm bilgileri ve dosyanın biçimi hakkında bilgiler elde edilebilir. Aşağıdaki listede jQuery Mobile'in son kararlı sürümü olan 1.4.5 için dosya isimlendirmeleri yer almaktadır:

- jQuery Mobile 1.4.5 geliştirme sürümü, sıkıştırılmış: jquery.mobile-1.4.5.min.js
- jQuery Mobile 1.4.5 üretim sürümü, sıkıştırılmamış: jquery.mobile-1.4.5.js
- jQuery Mobile CSS tema dosyası sıkıştırılmış: jquery.mobile-1.4.5.min.css
- jQuery Mobile CSS tema dosyası sıkıştırılmamış: jquery.mobile-1.4.5.css

jQuery Mobile'in temel özelliklerini kullanabilmemiz için *ikisi JavaScript* dosyası, *biri ise CSS* dosyası toplamda *3 adet dosyaya* ihtiyacımız bulunmaktadır. Bu dosyaların hepsini bir arada <http://jquerymobile.com/download/> adresinde yer alan "Latest stable version" (Son kararlı sürüm) başlığı altındaki "Zip File: jquery.mobile-1.4.5.zip" bağlantısına tıklayarak sabit diskinize indirebilirsiniz (Şekil 13.2.).

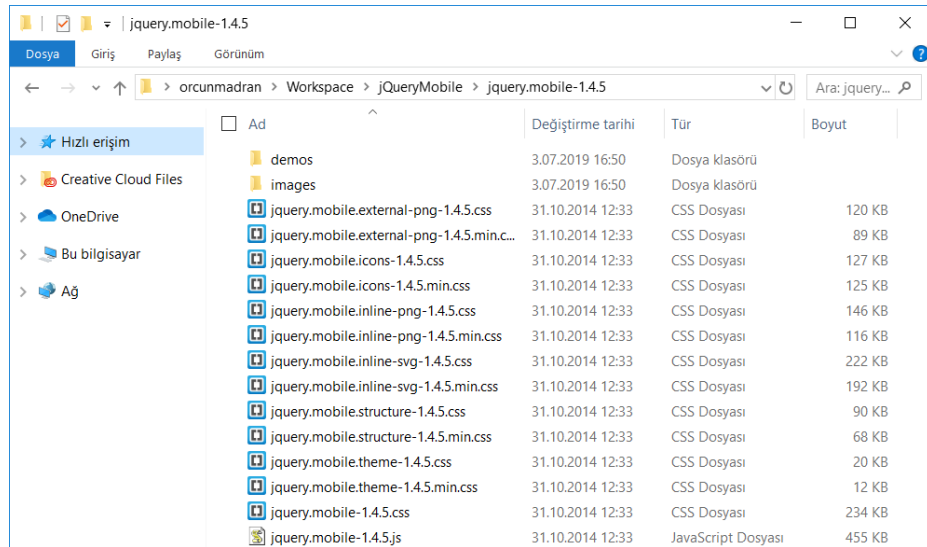

jQuery Mobile çekirdek paketi JavaScript kütüphane dosyalarından ve CSS tanımlama dosyasından oluşur.

Şekil 13.2. JQuery Mobile İndirme Sayfasında Bulunan Son Geçerli Sürüm Bağlantısı.

Sabit diskimize indirdiğimiz sıkıştırılmış dosyayı açtığımızda içinde yer alan dosyalar Şekil 13.3.'te görüldüğü gibidir. Bu paket içerisinde birçok farklı dosya ve klasör bulunmaktadır. Bu dosyalar ve klasörler jQuery Mobile ile gerçekleştirilebilecek farklı uygulamaların örnek dosyalarıdır. “*demoes*” adlı klasörün içerisinde yer alan alt klasörlerden herhangi birine girerek “index.html” adlı dosyaya çift tıkladığınızda ilgili örnek İnternet tarayıcınızda görüntülenir.

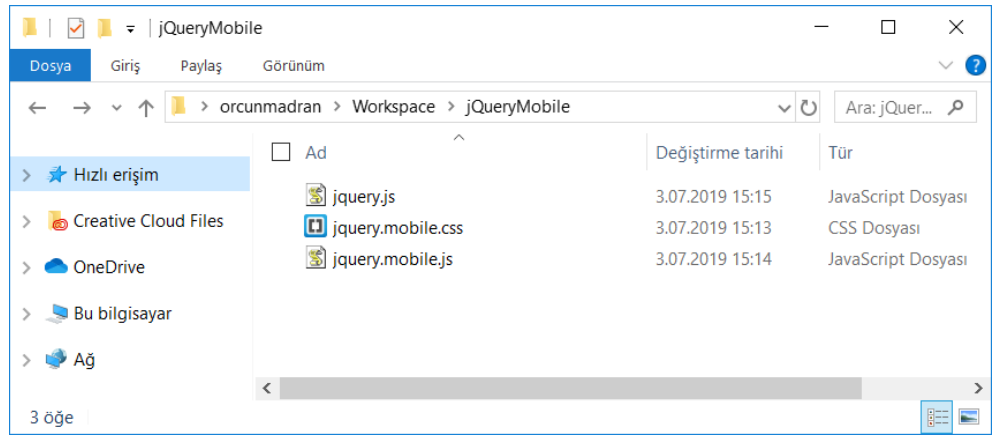
Şekil 13.3. JQuery Mobile Paket İçeriği Ve “Demo” Klasörü.

İhtiyacımız olan üç adet dosyayı elde edebilmemizin bir başka yolu da yine <https://jquerymobile.com/download/> adresinde bulunan ve Ünite 12’de de bahsettiğimiz jQuery’in CDN adı verilen *İnternet depolarından* dosyaları indirmektir. CDN depolarında bulunan dosyaların adresleri ve sabit diskimizde “jQueryMobile” adlı proje klasörü içerisine kaydederken kullanacağımız sadeleştirilmiş dosya adları Tablo 13.1.’de yer almaktadır.

Tablo 13.1. İndirilecek Dosyalar Ve Sadeleştirilmiş İsimleri.

	İndirilecek Dosya Bağlantısı	Sadeleştirilmiş Dosya Adı
jQuery Mobile CSS	http://code.jquery.com/mobile/1.4.5/jquery.mobile-1.4.5.min.css	jquery.mobile.css
jQuery JS	http://code.jquery.com/jquery-1.11.1.min.js	jquery.js
jQuery Mobile JS	http://code.jquery.com/mobile/1.4.5/jquery.mobile-1.4.5.min.js	jquery.mobile.js

Tablo 13.1.'de listelenen indirilecek dosyaları indirip adlarını sadeleştirerek *jQueryMobile* adlı proje klasöründe kaydettiğinizde bundan sonraki çalışmaları yapacağınız proje klasörünün görünümü Şekil 13.4.'teki gibi olmalıdır.

Şekil 13.4. “Jquerymobile” Proje Klasörü.

jQuery Mobile projelerinde diğer Web projelerinde olduğu gibi tek bir ana klasör içinde çalışmak, dosya yapılandırmaları açısından faydalıdır.

Kurulum işleminin dosya yapılandırma aşamasını tamamladığımıza göre artık test için bir HTML dokümanı oluşturup *jQuery Mobile çekirdek dosyaları* ile bağlantısını kurabiliriz. Sabit diskimize oluşturduğumuz “jQueryMobile” adlı proje klasörümüzün içerisinde “test.html” adlı bir dosya oluşturalım ve içeriği de Şekil 13.5.’teki gibi olsun.

```

1. <!doctype html>
2. <html>
3. <head>
4.   <meta charset="utf-8">
5.   <title>jQuery Mobile Test</title>
6.   <meta name="viewport" content="width=device-width,
   initial-scale=1">
7.   <link rel="stylesheet" href="jquery.mobile.css" />
8.   <script src="jquery.js"></script>
9.   <script src="jquery.mobile.js"></script>
10. </head>
11. <body>
12.   <div data-role="page">
13.     <div data-role="header">
14.       <h1>jQuery Mobile Test</h1>
15.     </div>
16.     <div role="main" class="ui-content">
17.       <a href="#popupBasic" data-
         rel="popup" class="ui-btn ui-corner-all ui-shadow ui-

```

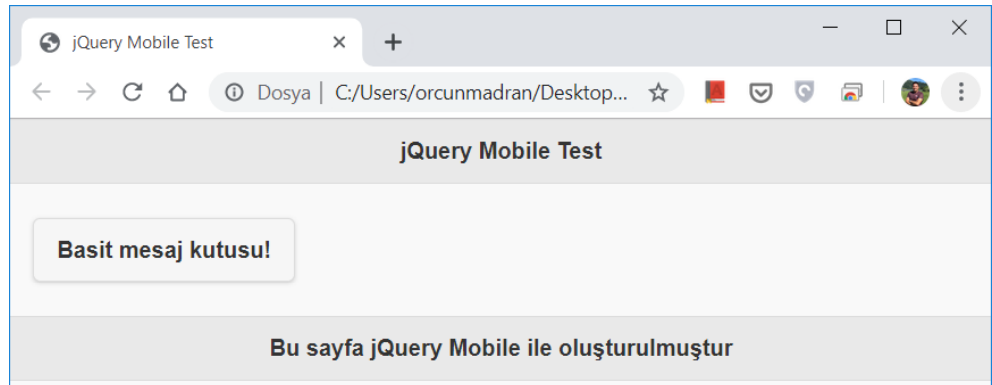
```

    btn-inline" data-transition="pop">Basit mesaj
    kutusu!</a>
18.         <div data-role="popup"
    id="popupBasic">
19.         <p>::: jQuery Mobile Basit Mesaj
    Kutusu :::</p>
20.         </div>
21.         </div>
22.         <div data-role="footer">
23.         <h4>Bu sayfa jQuery Mobile ile
    oluşturulmuştur</h4>
24.         </div>
25.     </div>
26. </body>
27. </html>

```

Şekil 13.5. "Test.Html" İçinde Yer Alan Kod Bloğu.

Eğer kurulum işlemini eksiksiz gerçekleştirdiysek "test.html" dosyasına çift tıklayarak İnternet tarayıcısında açtığımızda Şekil 13.6.'daki gibi görünmelidir. jQuery Mobile'in tüm fonksiyonlarının çalışıp çalışmadığını anlayabilmek için "Basit mesaj kutusu!" butonuna tıklayabilirsiniz. Butona tıkladığınızda bir mesaj kutusu çıkıyorsa tüm fonksiyonlar eksiksiz çalışıyor demektir.

Şekil 13.6. "Test.Html" Dosyasının İnternet Tarayıcısındaki Görüntüsü.

Bu örneğimizi jQuery Mobile çekirdek dosyalarını İnternet üzerindeki jQuery CDN deposundan bağlantı sağlayarak da test edebiliriz. Bu sayede ilgili dosyaların her zaman en güncel hâlini kullanmış oluruz. Şekil 13.6.'da yer alan test kodumuzun 7., 8., ve 9. satırlarını aşağıdaki gibi değiştirelim. Bu değişikliği yaptıktan sonra test.html dosyasını tarayıcıda açalım. *İnternet bağlantımızın olması* gerektiğini de unutmayalım.

```

7. <link rel="stylesheet"
    href="http://code.jquery.com/mobile/1.4.5/jquery.mobile-
    1.4.5.min.css" />
8. <script src="http://code.jquery.com/jquery-
    1.11.1.min.js"></script>
9. <script
    src="http://code.jquery.com/mobile/1.4.5/jquery.mobile-
    1.4.5.min.js"></script>

```


jQuery Mobile projeleri İnternet tarayıcılarda ekstra bir bileşene ihtiyaç duymadan yorumlanabilir ve tüm fonksiyonları ile çalıştırılabilir.

İçerik Dağıtım Ağı (CDN) sistemi, jQuery Mobile kütüphanelerini sabit diskinize kaydetmeden, İnternet üzerinden kullanmanızı sağlar.

jQuery Mobile ile ilgili kurulum aşamalarını tamamladık. Artık jQuery Mobile ile ilgili daha detaylı çalışmaları yapabilmek için gerekli altyapıya sahibiz.

Bireysel Etkinlik

- Sabit diskinizde "jQueryMobile" adlı bir proje klasörü oluşturun.
- Proje klasörünüzün içine jQuery Mobile çekirdek dosyalarını kaydedin.
- Şekil 13.5.'te yer alan kodları test.html dosyasına yerleştirerek İnternet tarayıcıda görüntüleyin.

MOBİL WEB SİTESİ GELİŞTİRME ADIMLARI

jQuery Mobile ile bir uygulama geliştirmek temelde iki adımdan oluşmaktadır. Bu adımlar;

- jQuery Mobile sayfa yapısının oluşturulması,
- jQuery Mobile sayfa bileşenlerinin kullanılması.

jQuery Mobile Sayfa Yapısı

Bir jQuery Mobile sitesi, çatının (framework) tüm özelliklerinden tam olarak yararlanabilmek için bir *HTML5 doküman tipi* tanımlaması ile başlamalıdır. Sayfanın <head> etiketleri içerisinde yer alan başlık bölümünde jQuery, jQuery Mobile ve CSS mobil temasına *referans verilmesi* zorunludur. Bu başlangıç gereksinimlerini kurulum aşamasında tamamlamıştık. jQuery Mobile'in çalışma şekli üzerinde durduğumuz bölümde ise temelde kullanacağımız sayfa yapısını Şekil 13.1'de gözlemlemiştik. Şimdi ise Şekil 13.1'deki örnek kod yapısını detaylı bir şekilde inceleyelim.

Web sayfasının başlık bölümü

Web sayfasının başlık bölümünü <html> etiketinden sonraki ilk etiket olan <head> etiketi oluşturur. Sayfanın ilk yüklenmeye başladığı bölüm başlık bölümüdür. Bu yüzden ihtiyaç duyulan tüm JavaScript kütüphanelerine ve CSS tanımlamalarına verilen referanslar (bir başka deyişle bağlantılar) başlık bölümünde yer alır. *Üst veri* (metadata) adı verilen ve İnternet tarayıcısına beyan edilmek istenen diğer tanımlamalar da başlık bölümünde yer almaktadır. Sayfanın İnternet tarayıcısında görüntülenene sayfa başlığı ve dil kodlaması hemen her sayfada bulunan üst veri alanları arasında yer alır.

jQuery Mobile özelinde kullanılan üst veri tanımlamalarından biri ise *"Viewport"* üst veri etiketidir. Bu etiket yardımıyla mobil İnternet tarayıcıları masaüstü bir siteyi değil, mobil cihazlar için geliştirilmiş bir sayfayı görüntülediğini anlar ve cihazın ekranının piksel genişliğine göre içeriği *orantılayarak* gösterir.

HTML dokümanlarında başlık bölümü sayfanın ilk yüklenen bölümüdür, bu yüzden kütüphane dosyalarına bağlantılara bu bölümde yer verilir.

Standart bir jQuery Mobile web sitesinin sayfa yapısının başlık bölümü Şekil 13.7.'de gösterildiği gibi olmalıdır.

```
1. <head>
2.     <meta charset="utf-8">
3.     <title>jQuery Mobile Test</title>
4.     <meta name="viewport" content="width=device-width,
      initial-scale=1">
5.     <link rel="stylesheet" href="jquery.mobile.css" />
6.     <script src="jquery.js"></script>
7.     <script src="jquery.mobile.js"></script>
8. </head>
```

Şekil 13.7. JQuery Mobile Sayfası Yapısı Başlık Bölümü.

Web sayfasının gövde bölümü

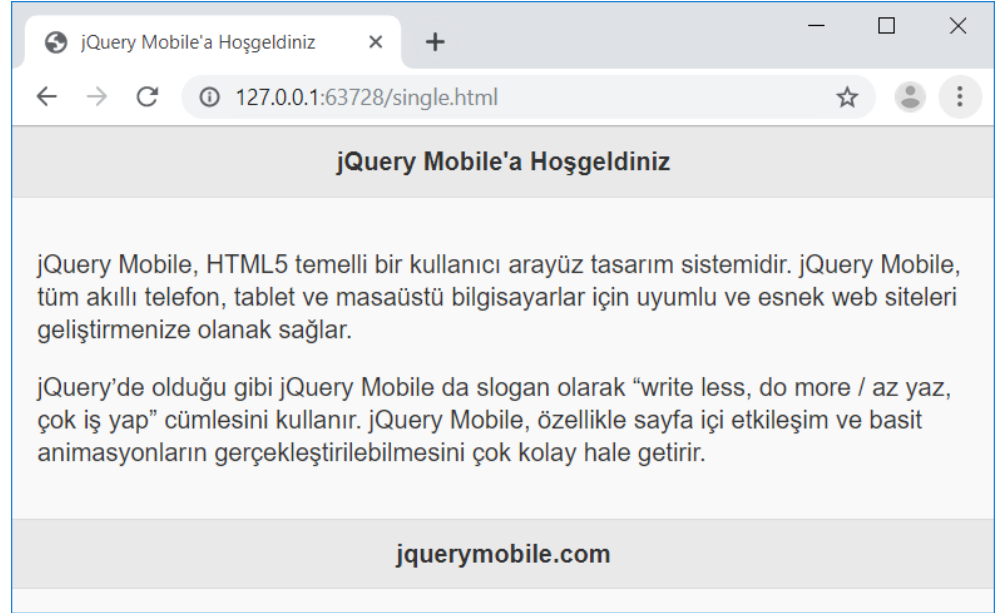
Tüm web sayfalarında olduğu gibi mobil web sayfalarında da başlık bölümünden sonra gövde bölümü <body> gelir. Gövde bölümü web sayfasını ziyaret eden kullanıcının İnternet tarayıcısında göreceği tüm HTML elemanlarının yer aldığı bölümdür. Bu bölümde sayfa istenildiği gibi parçalara ayrılabilir ve farklı özelliklere göre (üst bilgi, alt bilgi vb.) tanımlamalar yapılabilir. Bu tanımlamalar <div> etiketi yardımıyla yapılır. Şekil 13.8.'de *üst bilgi*, *içerik* ve *alt bilgi* alanları tanımlanmış örnek bir sayfa yapısı yer almaktadır.

```
1. <body>
2.     <div data-role="page">
3.         <div data-role="header">...</div>
4.         <div role="main" class="ui-content">...</div>
5.         <div data-role="footer">...</div>
6.     </div>
7. </body>
```

Şekil 13.8. Örnek Sayfa Yapısı.

jQuery Mobile tek sayfa şablonu

Web sayfasının başlık ve gövde bölümlerini detaylı olarak incelediğimize göre artık bu bölümleri *tek bir sayfa* içerisinde birleştirebiliriz. Şekil 13.7. ve 13.8.'deki kodları tek bir HTML dokümanında birleştirdiğimiz zaman tarayıcıda elde ettiğimiz görüntü Şekil 13.9.'dakine benzer nitelikte olmalıdır.

Şekil 13.9. Örnek Web Sayfasının İnternet Tarayıcısındaki Görüntüsü.

Artık elimizde standart bir web sayfası tasarımında kullanabileceğimiz mobil uyumlu bir sayfa şablonu var. Web sitemizi oluştururken bu ya da benzeri şablon yapılarından kopyalar çıkartarak çalışmalarımıza devam edebiliriz.

Web projelerinde, iyi kurgulanarak oluşturulmuş bir şablon dosyası tüm proje için iyi bir başlangıç noktası ve altyapı sağlayacaktır.

Bireysel Etkinlik

- Proje klasörünüz olan "jQueryMobile" içerisinde tekSayfa.html adlı bir dosya oluşturun.
- Bu dosya içerisinde Şekil 13.7. ve 13.8.'deki kod yapılarını kullanarak bir şablon yapısı oluşturacak kodları yazın.
- Gövde bölümüne istediğiniz şekilde içerikler girerek Şekil 13.9.'daki görünüme benzer bir görünümü İnternet tarayıcınızda elde etmeye çalışın.

jQuery Mobile çoklu sayfa şablonu

Günümüz Web sitelerinde çok kullanılan sayfa yapılandırmalarından biri, tek bir HTML sayfası içerisinde birden çok sayfanın yer almasıdır. Aynı HTML dosyası içerisinde yukarı ve aşağı hareketler ile Web sitesi içerisinde dolaşmak mümkündür. Buna benzer bir çalışma mantığı jQuery Mobile içerisinde de uygulanabilir. *Tek bir HTML dokümanı* içerisine yerleştirilen *onlarca sayfa* Web sitesinin tamamını oluşturabilir.

Bu çalışma biçiminin bazı avantajları ve dezavantajları vardır. Tek bir sayfa içinde çalışıyor olmak daha derli toplu bir çalışma ortamı sunabilir, birçok HTML dokümanı ile ayrı ayrı uğraşmanıza gerek kalmaz, ancak unutmayın ki *tüm site aynı anda yüklenmektedir*. Hiç girilmeyecek sayfaların bile İnternet tarayıcısı tarafından yüklenmesi gerekmektedir. O açıdan Web sitesi tasarımında çoklu sayfa şablonu kullanımı Web sayfalarının adet olarak az olduğu durumlarda (ör: 4-7 arası) tercih edilmelidir.

Şekil 13.10.'da jQuery Mobile'da kullanılan çoklu sayfa şablonu örneği yer almaktadır. Şablonun başlık (<head>) bölümü tek sayfa şablonundan farklı değildir. Değişen bölümler sadece gövde içinde yer alan bölümlerdir.

Tek bir HTML dokümanı içinde birden çok Web sayfasının barındırılması avantajlar sağlamakta ancak dosya boyutunu da arttırmaktadır.

```

1. <body>
2.     <!-- Görüntülenecek ilk sayfa -->
3.     <div data-role="page" id="birinci">
4.         <div data-role="header">
5.             <h1>İlk Sayfa</h1>
6.         </div>
7.         <div role="main" class="ui-content">
8.             <p>Bu görüntülenen ilk sayfa</p>
9.             <p>İkinci sayfayı görüntülemek için lütfen
10.             <a href="#ikinci">tıklayın</a>!</p>
11.         </div>
12.         <div data-role="footer">
13.             <h4>jQuery Mobile</h4>
14.         </div>
15.     <!-- İkinci sayfa -->
16.     <div data-role="page" id="ikinci">
17.         <div data-role="header">
18.             <h1>İkinci Sayfa</h1>
19.         </div>
20.         <div role="main" class="ui-content">
21.             <p>Şimdi ikinci sayfayı
22.             görüntülüyorsunuz.</p>
23.             <p>İlk sayfaya dönmek için <a
24.             href="#birinci">tıklayın</a>!</p>
25.         </div>
26.         <div data-role="footer">
27.             <h4>jQuery Mobile</h4>
28.         </div>
29.     </div>
30. </body>

```

Şekil 13.10. Çoklu Sayfa Şablonu Örneği.

Şekil 13.10.'daki örnek kodları incelediğimizde gövde içerisinde yer alan iki farklı sayfa yapısı olduğunu görüyoruz. 1. sayfa yapısı satır 3-14 arasında, 2. sayfa yapısı ise satır 16-27 arasında yer almaktadır. İki sayfa yapısı arasındaki en önemli fark **3. ve 16. satırlardaki "id" tanımlamasıdır**. Bu tanımlama her bir sayfanın benzer kimliğini göstermelidir. Örneğimizde ilk sayfa için "birinci", ikinci sayfa için "ikinci" anahtar kelimeleri kimlik tanımlaması olarak kullanılmıştır. jQuery Mobile her zaman ilk sayfa tanımlamasını öncelikli olarak dikkate almakta ve tarayıcıda o görüntülemektedir. Sonraki sayfa yapıları bir anlamda gizlenmektedir. Tek bir HTML dosyası içerisinde istediğiniz kadar sayfa yapısı oluşturulabilir. Dikkat etmeniz gereken sayfa yapılarına **farklı "id" tanımlamaları** yapmanız gerektirir.

Sayfalar arası geçiş işlemleri ise HTML içerisinde bağlantı vermek için standart olarak kullanılan <a> etiketi ile sağlanır. Ancak bu sefer <a> etiketi içerisinde verilecek bağlantı **sayfa içi bağlantı** olacaktır ve "#sayfaID" şeklinde bir tanımlamaya sahip olmalıdır. Bu tanımlama Şekil 13.10.'daki örnek kodun 9. ve 22. satırlarında yer almaktadır.

Tek sayfadan oluşan Web sitesi tasarımlarında sayfa arası geçişler, sayfa içi bağlantı verme metodu ile gerçekleştirir.

Bireysel Etkinlik

- Proje klasörünüz olan "jQueryMobile" içerisinde `cokluSayfa.html` adlı bir dosya oluşturun.
- Bu dosya içerisinde Şekil 13.10.'daki kod yapılarını kullanarak çoklu sayfa şablonu oluşturun.
- Sayfalar arasında `<a>` etiketi ve "id" (#) tanımlaması ile geçiş yapın.

jQuery Mobile Sayfa Geçiş Efektleri

jQuery Mobile içerisinde bir sayfadan diğer bir sayfaya geçişte kullanılabilecek farklı özelliklere sahip geçiş efektleri (transitions) bulunmaktadır. Bu geçiş efektleri kullanıcı deneyimi açısından önemli bir avantaj sağlar; kullanıcılar sanki cihaza yüklü bir mobil uygulama kullanıyormuş hissine kapılırlar. Sayfa geçişleri temelde iki şekilde yapılır:

- Yeni sayfanın bir iletişim penceresi içinde açılması (dialog),
- Yeni sayfanın mevcut sayfanın yerinde açılması (page).

Sayfa geçişlerinde kullanılabilecek efekt çeşitleri ise;

- Soldurma (fade),
- Açılan pencere (pop),
- Ters-yüz (flip),
- Dönerek (turn),
- Akarak (flow),
- Kayarak ve soldurarak (slidefade),
- Kayarak (slide),
- Yukarı kayarak (slideup),
- Aşağı kayarak (slidedown),
- Efeksiz geçiştir (none).

Sayfa geçişinde kullanılacak kod yapısı Şekil 13.11.'de yer almaktadır.

```
1. <a href="tekSayfa.html" data-rel="dialog" data-
   transition="flip" class="ui-btn ui-corner-all ui-shadow
   ui-btn-inline">İletişim kutusunda aç!</a>
2. <a href="tekSayfa.html" data-transition="flip"
   class="ui-btn ui-corner-all ui-shadow ui-btn-
   inline">Sayfa olarak aç!</a>
```

Şekil 13.11. Sayfa Geçiş Örnek Kodları.

Şekil 13.11'deki ilk bağlantı kodu, açılacak olan sayfanın *iletişim kutusu* içerisinde açılmasını, ikinci bağlantı kodu ise açılacak sayfanın *normal olarak*

açılmasını sağlamaktadır. Kodları yakından incelediğimizde ilk bağlantı kodunda yer alan **data-rel="dialog"** tanımlamasının iletişim kutusunu aktif hâle getirdiği anlaşılmaktadır. Eğer bu tanımlama yapılmazsa (ikinci bağlantıda olduğu gibi), geçiş efekti uygulanır ve sayfa normal olarak açılır.

Her iki bağlantı şeklinde de **data-transition** parametresi sayfa geçişi ile ilgili efekti tanımlamamızı sağlar. Yukarıdaki efekt listesinden herhangi bir efekt seçilerek (İngilizce anahtar kelimeler) istenilen şekilde sayfa geçişinin gerçekleşmesi sağlanabilir.

Sayfa geçişi ile ilgili farklı efektleri aynı örnek üzerinde denemek için **data-transition** parametresini değiştirmeniz yeterli olacaktır.

Bireysel Etkinlik

- Proje klasörünüz olan "jQueryMobile" içerisinde tekSayfa.html dosyasını şablon olarak kullanarak iki farklı dosya oluşturun.
- Bu dosyalar arasındaki sayfa geçişini Şekil 13.11.'deki bağlantı kodları yardımıyla sağlayın.
- data-transition parametresini değiştirerek farklı geçiş efektlerini internet tarayıcınızda test edin.

jQuery Mobile Sayfa Bileşenleri

jQuery Mobile sayfa içerisinde birçok farklı HTML elemanını ve bu elemanlar yardımıyla oluşturulmuş nesneleri kullanmamıza olanak sağlar. Bu nesneler özel olarak jQuery Mobile için yapılandırılmışlardır ve **bileşen** (widget) olarak ifade edilirler.

Panel bileşeni

jQuery Mobile panel bileşeni, hem site içi **navigasyonun** sağlanması amacıyla, hem de ilgili sayfada **ek bilgiler** vermek amacıyla kullanılabilir. Panel bileşenin en önemli avantajı **açılır-kapanır** bir yapıda oluşudur. Bu sayede ekranda ayrıca bir **yer kaplamaz**, sadece ihtiyaç duyulduğu anda aktive edilebilir. Paneller üç farklı şekilde açılıp ve kapanırlar:

- Üstüne açılan (overlay),
- Sayfayı kaydıran (reveal),
- İterek açılan (push).

Şekil 13.12.'de sayfanın üstüne doğru açılan (overlay) panel örneği yer almaktadır.

```
1. <body>
2.     <div data-role="page">
3.         <div data-role="panel" id="detayliBilgi" data-
           position="left" data-display="overlay">
4.             <h3>Detaylı Bilgi</h3>
5.             <p>jQuery ile ilgili detaylı bilgiye
           burada yer verebilirsiniz.</p>
6.             <a href="#" data-rel="close" class="ui-
           btn ui-shadow ui-corner-all ui-icon-delete ui-btn-icon-
           left ui-btn-inline">Paneli kapat!</a>
```


Panel bileşenleri açılır-kapanır yapıları ile sayfa içerisinde ek bir yer kaplamazlar.

```

7.         </div>
8.         <div data-role="header">
9.             <h1>jQuery Mobile'a Hoşgeldiniz</h1>
10.        </div>
11.        <div role="main" class="ui-content">
12.            <p>jQuery Mobile, HTML5 temelli bir
kullanıcı arayüz tasarım sistemidir. jQuery Mobile, tüm
akıllı telefon, tablet ve masaüstü bilgisayarlar için
uyumlu ve esnek web siteleri geliştirmenize olanak
sağlar.</p>
13.            <p>jQuery'de olduğu gibi jQuery Mobile da
slogan olarak "write less, do more / az yaz, çok iş
yap" cümlesini kullanır. jQuery Mobile, özellikle sayfa
içi etkileşim ve basit animasyonların
gerçekleştirilebilmesini çok kolay hale getirir.</p>
14.            <p><a href="#detaylıBilgi" class="ui-btn
ui-shadow ui-corner-all ui-btn-inline ui-btn-
mini">Detaylı bilgi için tıklayın!</a></p>
15.        </div>
16.        <div data-role="footer">
17.            <h4>jquerymobile.com</h4>
18.        </div>
19.    </div>
20. </body>

```

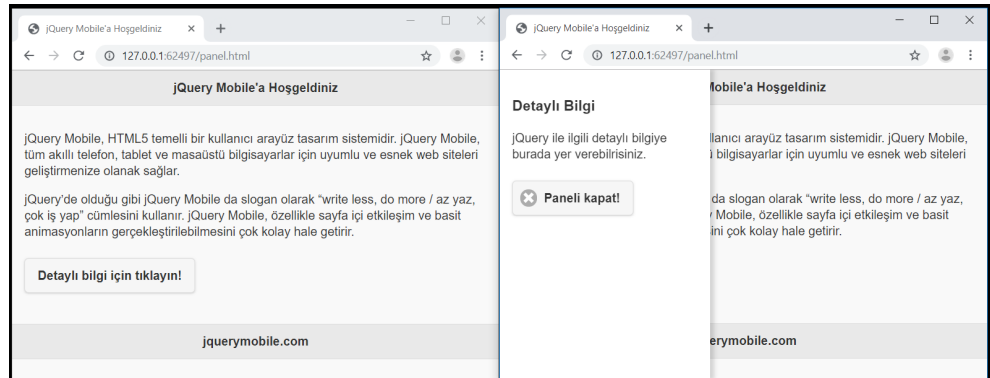
Şekil 13.12. Sayfanın Üstüne Açılan Panel Örneği.

Şekil 13.12.'deki kodları incelediğimizde panel ile ilgili tanımlamaların 3. satırda yer aldığını görüyoruz. Bu satırda **data-role="panel"** ifadesi bu ögenin bir panel olduğunu, **id="detaylıBilgi"** ifadesi panelin kimliğini, **data-position="left"** ifadesi panelin soldan açılacağını, **data-display="overlay"** ifadesi ise panelin açılma şeklini tanımlamaktadır. Buradaki parametreler üzerinde değişiklikler yapılarak örneğin panelin sağdan açılması (**data-position="right"**) ya da panelin sayfayı iterek açılması (**data-display="push"**) sağlanabilir.

Şekil 13.13.'te, Şekil 13.12.'de yer alan panel örneğinin İnternet tarayıcıda görüntülenmiş hâli bulunmaktadır. Soldaki ekran görüntüsünde panelin kapalı hâli, sağdaki ekran görüntüsünde ise panelin açık hâli yer almaktadır.

Bir sayfada birden fazla panel kullanılacaksa, kullanılacak 2. panelin kodları sayfanın alt tarafına yazılmalıdır.

Şekil 13.13. Panel Örneği Ekran Görüntüleri.

Bireysel Etkinlik

- Proje klasörünüz olan "jQueryMobile" içerisinde panel.html adlı bir dosya oluşturun.
- Şekil 13.11.'deki örnek kodlar yardımıyla sağdan ya da soldan istediğiniz tarzda açılan bir panel oluşturun.
- Bu panelin içeriğini farklı HTML elemanları ile doldurarak İnternet tarayıcınızda test edin.

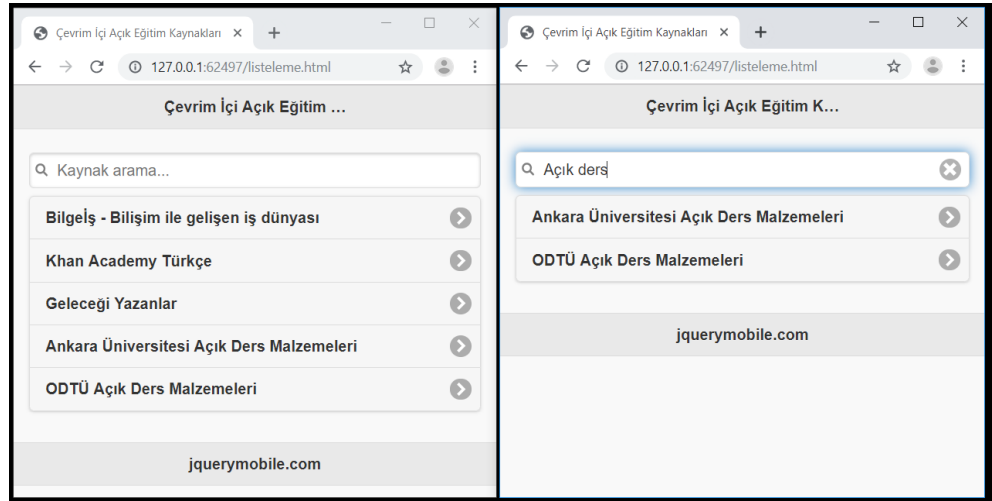
Liste bileşeni

Web sitelerinde *veri gösterimi* ile ilgili çalışmalarda listeleme özelliği sıkça kullanılan özellikler arasında yer almaktadır. Verilerin listelenmesi ve listelenen veriler arasında *filtreleme yoluyla arama* yapılması jQuery Mobile içerisinde kolaylıkla gerçekleştirilebilir. Standart HTML elemanlarından olan *madde imleri* bu çalışmanın ana hatlarını teşkil etmektedir. Madde imleri jQuery Mobile CSS temaları ile hem şekil değişikliğine uğramakta hem de jQuery kütüphanesinin filtreleme özelliği ile *liste içinde arama fonksiyonu* aktif hâle getirilebilmektedir.

Listeme ve filtreleme özelliğini bir arada kullanabileceğimiz bir örnek üzerinde çalışalım. Örnek çalışmanın İnternet tarayıcısındaki görüntüsü Şekil 13.14.'teki gibi olsun. Soldaki ekran görüntüsünde listenin tamamı yer almaktadır. Sağdaki ekran görüntüsünde ise arama kutusuna girilen 2-3 harften sonra sadece o harfler ile eşleşen liste elemanları görüntülenmektedir. *Arama fonksiyonu* bir anlamda *filtreleme* olarak çalışmaktadır.

Listeleme çalışmalarında kullanabileceğimiz filtreleme özelliği basit bir arama fonksiyonu sağlar.

Şekil 13.14. Listeleme Ve Filtreleme Örnek Uygulaması Ekran Görüntüleri.

Şekil 13.14.'teki örnek uygulamanın kodları Şekil 13.15.'te yer almaktadır. Örnek kodları incelediğimizde satır 7-13 arasında etiketi ile madde imi (unordered list) tanımlaması yapıldığı görülmektedir. Listeye yeni bir eleman eklenmek istenildiğinde etiketleri arasında yer alan bölüme etiketi ile yeni bir liste ögesi eklenebilir.


```

1. <body>
2.   <div data-role="page">
3.     <div data-role="header">
4.       <h1>Çevrim İçi Açık Eğitim Kaynakları</h1>
5.     </div>
6.     <div role="main" class="ui-content">
7.       <ul data-role="listview" data-filter="true"
8.         data-filter-placeholder="Kaynak arama..." data-
9.         inset="true">
10.        <li><a href="https://bilgeis.net/"
11.          target="_blank">Bilgeİş - Bilişim ile gelişen iş
12.          dünyası</a></li>
13.        <li><a
14.          href="https://www.khanacademy.org.tr/"
15.          target="_blank">Khan Academy Türkçe</a></li>
16.        <li><a
17.          href="https://gelecegiyazanlar.turkcell.com.tr/"
18.          target="_blank">Geleceği Yazarlar</a></li>
19.        <li><a
20.          href="https://acikders.ankara.edu.tr/"
21.          target="_blank">Ankara Üniversitesi Açık Ders
22.          Malzemeleri</a></li>
23.        <li><a
24.          href="http://ocw.metu.edu.tr/?lang=tr"
25.          target="_blank">ODTÜ Açık Ders Malzemeleri</a></li>
26.      </ul>
27.    </div>
28.    <div data-role="footer">
29.      <h4>jquerymobile.com</h4>
30.    </div>
31.  </div>
32. </body>

```

Şekil 13.15. Listeleme Ve Filtreleme Örnek Kodları.

Şekil 13.15.'teki kodları daha detaylı bir şekilde incelediğimizde filtreleme işleminin 7. satırda tanımlandığını anlıyoruz. Buradaki **data-role="listview"** ifadesi madde imlerinden oluşan yapının bir liste görünümüne kavuşmasını sağlıyor. **data-filter="true"** ifadesi bir arama kutusunu listenin üst bölümüne ekliyor (eğer bu değer "false" yapılırsa arama kutusu kaybolacaktır). **data-filter-placeholder="Kaynak arama..."** ifadesi ise arama kutucuğundaki varsayılan mesajı tanımlıyor.

Listeleme
çalışmalarında filtre özelliği kullanılmak istenmiyorsa "data-filter" parametresine "false" değeri girilir.

Bireysel Etkinlik

- Proje klasörünüz olan "jQueryMobile" içerisinde listeleme.html adlı bir dosya oluşturun.
- Şekil 13.15.'teki örnek kodlar yardımıyla basit bir sözlük oluşturmaya çalışın.
- Oluşturduğunuz sözlük içerisinde filtreleme yoluyla arama yapılabilir ve ilgili sözcüğe tıklandığında kullanıcı detaylı bilgiye ulaşabilir (örn: Türk Dil Kurumunun ilgili sayfalarına yönlendirme yapabilirsiniz).

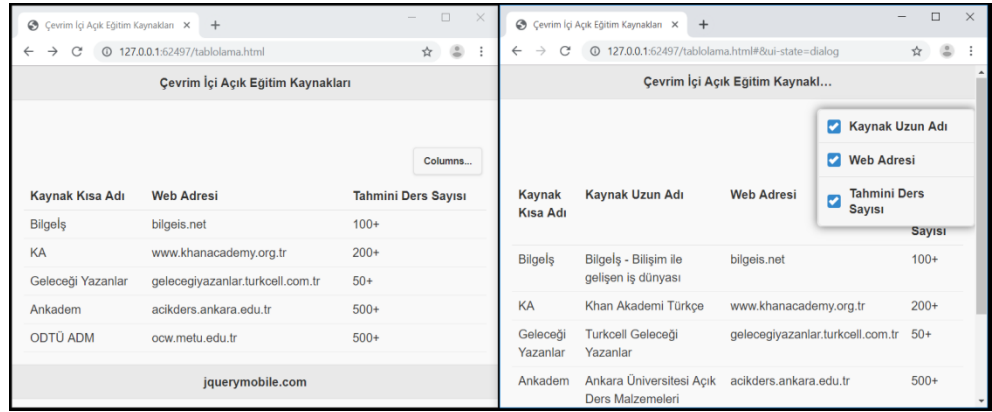
Tablo bileşeni

Web sitelerinde *veri gösterimi* ile ilgili çalışmalarda sıklıkla kullanılan bir diğer bileşen ise tablo bileşenidir. Tablo bileşeni yardımıyla veriler birden çok sütunda yayınlanabilirler ve istenilen *sütunlar* aktif hâle getirilerek *görüntülenebilir* ya da devre dışı bırakılarak *görüntülenmeleri engellenebilir*. Bu sayede özellikle küçük ekranlarda daha iyi bir kullanıcı deneyimi sağlanabilir.

Tablo özelliğini gözlemleyebileceğimiz bir örnek üzerinde çalışalım. Örnek çalışmanın İnternet tarayıcıdaki görüntüsü Şekil 13.16.'daki gibi olsun. Soldaki ekran görüntüsünde tablodaki sütunların bazıları yer almaktadır. Sağdaki ekran görüntüsünde ise tablodaki tüm sütunlar seçilmiş olarak görüntülenmektedir.

jQuery Mobile'da oluşturulacak tablolarda tüm sütunlar görüntülenebilir ya da bazı sütunlar gizlenebilir.

Şekil 13.16. Tablolama Örnek Uygulaması Ekran Görüntüleri.

Şekil 13.16.'daki örnek uygulamanın kodları Şekil 13.17.'de yer almaktadır. Örnek kodları incelediğimizde satır 8-15 arasında tablonun başlık bölümünün, satır 16-47 arasında ise tablonun veri bölümünün yer aldığı görülür.

```

1. <body>
2.   <div data-role="page">
3.     <div data-role="header">
4.       <h1>Çevrim İçi Açık Eğitim Kaynakları</h1>
5.     </div>
6.     <div role="main" class="ui-content">
7.       <table data-role="table" id="table-column-
      toggle" data-mode="column-toggle" class="ui-responsive
      table-stroke">
8.         <thead>
9.           <tr>
10.            <th>Kaynak Kısa Adı</th>
11.            <th data-priority="2">Kaynak Uzun
            Adı</th>
12.            <th data-priority="1">Web
            Adresi</th>
13.            <th data-priority="3">Tahmini Ders
            Sayısı</th>
14.          </tr>
15.        </thead>
16.        <tbody>
17.          <tr>
18.            <td>Bilgeİş</td>
19.            <td>Bilgeİş - Bilişim ile gelişen iş
            dünyası</td>

```

```

20.         <td>bilgeis.net</td>
21.         <td>100+</td>
22.     </tr>
23.     <tr>
24.         <td>KA</td>
25.         <td>Khan Akademi Türkçe</td>
26.         <td>www.khanacademy.org.tr</td>
27.         <td>200+</td>
28.     </tr>
29.     <tr>
30.         <td>Geleceği Yazarlar</td>
31.         <td>Turkcell Geleceği Yazarlar</td>
32.         <td>gelecegiyazarlar.turkcell.com.tr</td>
33.         <td>50+</td>
34.     </tr>
35.     <tr>
36.         <td>Ankadem</td>
37.         <td>Ankara Üniversitesi Açık Ders
        Malzemeleri</td>
38.         <td>acikders.ankara.edu.tr</td>
39.         <td>500+</td>
40.     </tr>
41.     <tr>
42.         <td>ODTÜ ADM</td>
43.         <td>Orta Doğu Teknik Üniversitesi
        Açık Ders Malzemeleri</td>
44.         <td>ocw.metu.edu.tr</td>
45.         <td>500+</td>
46.     </tr>
47. </tbody>
48. </table>
49. </div>
50. <div data-role="footer">
51.     <h4>jquerymobile.com</h4>
52. </div>
53. </div>
54. </body>

```

Şekil 13.17. Tablolama örnek kodları.

Şekil 13.17.'deki kodlar detaylı bir şekilde incelendiğinde tablo yapısı ile ilgili tanımlamaların 7. satırda yapıldığı görülmektedir. Bu satırdaki *data-mode="columntoggle"* ifadesi tablonun sütunlarının seçilebilir olmasını sağlayan tanımlamayı yapmaktadır.

Tablodaki sütunların seçilebilir olmasını istemiyorsak "data-mode" parametresini silerek bu özelliği devre dışı bırakabiliriz.

Bireysel Etkinlik

- Proje klasörünüz olan "jQueryMobile" içerisinde tablolama.html adlı bir dosya oluşturun.
- Şekil 13.17.'deki örnek kodlar yardımıyla 5 sütunu olan bir tablo oluşturun.
- Oluşturduğunuz tablo içerisindeki sütunların eklenip çıkarılabilir olmasını sağlayın ve İnternet tarayıcınızda bu fonksiyonu test edin.

Form bileşenleri

jQuery Mobile içerisinde kullanıcının Web sayfalarında gerçekleştireceği *veri girişi* ile ilgili çok çeşitli form bileşenleri bulunmaktadır. Bu form bileşenleri standart *HTML form elemanlarının* (metin kutuları, onay kutuları, radyo düğmeleri vb.) jQuery Mobile'ın CSS tanımlamaları ile *özel olarak biçimlendirilmiş* hâlleridir. Bunlara ek olarak birtakım özel bileşenler de (örn: kaydırıcılar (slider), şalter görünümlü düğmeler (flip switch)) form bileşenleri altında kullanılabilir.

Şekil 13.18.'deki ekran görüntüleri en çok kullanılan form bileşenlerinden oluşturulmuş bir form çalışmasına aittir. Formda basit metin kutuları ve detaylı metin alanı, radyo butonları, onay kutuları ve formun gönderilmesi için bir düğme (buton) yer almaktadır.

jQuery Mobile standart HTML form elemanları için özel CSS tanımları yaparak değişik görünümde form bileşenleri oluşturur.

Şekil 13.18. Form Örnek Uygulama Ekran Görüntüleri.

Şekil 13.18.'deki örnek uygulamanın kodları şekil 13.19.'da yer almaktadır.

```

1. <body>
2.   <div data-role="page">
3.     <div data-role="header">
4.       <h1>Açık Eğitim Kaynağı Öneri Formu</h1>
5.     </div>
6.     <div role="main" class="ui-content">
7.       <label for="text-basic">Adınız
      Soyadınız:</label>
8.       <input type="text" name="text-basic"
      id="text-basic" value="">
9.       <label for="text-basic">E-Posta
      Adresiniz:</label>
10.      <input type="text" name="text-basic"
      id="text-basic" value="">

```

```

11.         <label for="textarea">Önereceğiniz ders
    hakkında detalı bilgi:</label>
12.         <textarea cols="40" rows="8"
    name="textarea" id="textarea"></textarea>
13.         <fieldset data-role="controlgroup">
14.             <legend>Önereceğiniz dersin
    kategorisi:</legend>
15.             <input type="radio" name="radio-
    choice-1" id="radio-choice-1" value="choice-1"
    checked="checked">
16.             <label for="radio-choice-
    1">Bilişim</label>
17.             <input type="radio" name="radio-
    choice-1" id="radio-choice-2" value="choice-2">
18.             <label for="radio-choice-2">Fen
    bilimleri</label>
19.             <input type="radio" name="radio-
    choice-1" id="radio-choice-3" value="choice-3">
20.             <label for="radio-choice-3">Sosyal
    Bilimler</label>
21.         </fieldset>
22.         <fieldset data-role="controlgroup">
23.             <legend>Önereceğiniz dersteki kaynak
    türleri:</legend>
24.             <input type="checkbox"
    name="checkbox-1a" id="checkbox-1a" checked="">
25.             <label for="checkbox-
    1a">Video</label>
26.             <input type="checkbox"
    name="checkbox-2a" id="checkbox-2a">
27.             <label for="checkbox-
    2a">Metin</label>
28.             <input type="checkbox"
    name="checkbox-3a" id="checkbox-3a">
29.             <label for="checkbox-
    3a">Animasyon</label>
30.         </fieldset>
31.         <button class="ui-shadow ui-btn ui-
    corner-all">Formu Gönder</button>
32.     </div>
33.     <div data-role="footer">
34.         <h4>jquermobile.com</h4>
35.     </div>
36. </div>
37. </body>

```


Tüm form elemanları ve bileşenleri veri gönderimi yapabilmek için form etiketi <form> içinde yer almalıdır.

Şekil 13.19. Form Örnek Kodları.

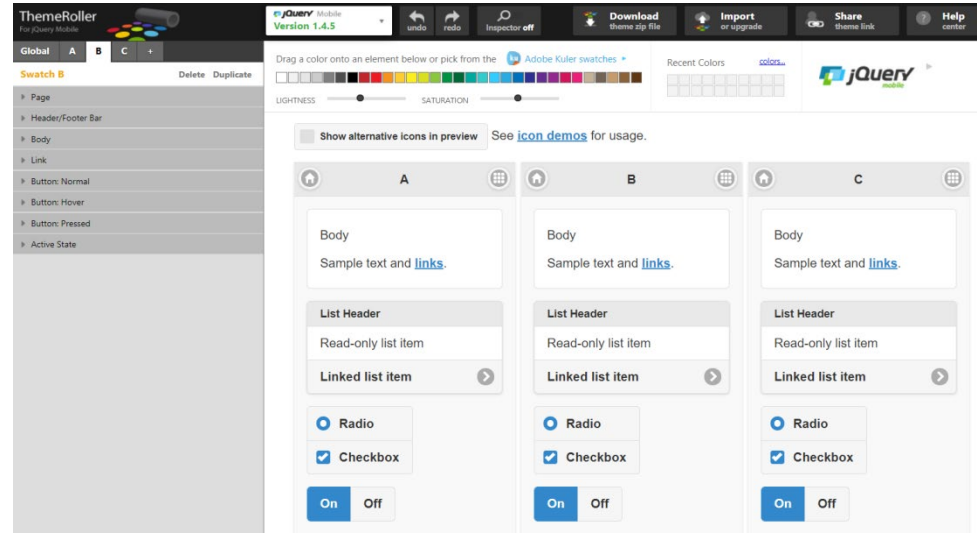
Şekil 13.19.'daki kodlar detaylı bir şekilde incelendiğinde metin kutuları haricindeki her bir standart form elemanının *"data-role"* parametresi ile jQuery Mobile'in özel bir bileşenine dönüştürüldüğünü görüyoruz. Bu çalışma gerçek bir proje içinde hayata geçirilirken tüm *form elemanlarının ve bileşenlerin* oluşturulacak *form etiketi* (<form>) içinde yer alması gerektiği unutulmamalıdır.

jQuery Mobile TEMALARI

jQuery Mobile içerisinde Web sitemizin genel yapısı ile *görsel olarak uyum sağlayacak* farklı temaları oluşturabilme ve bu temalar arasında geçiş yapabilme

şansımız bulunmaktadır. **Temalar**, tüm jQuery Mobile bileşenlerinin rengini, gölgelendirme gibi efektleri ve yazı tiplerini değiştirebilmemizi sağlar. Bu çalışmalar jQuery Mobile ekibi tarafından geliştirilen ve bir tema oluşturucu olan **“Theme Roller”** ile yapılmaktadır.

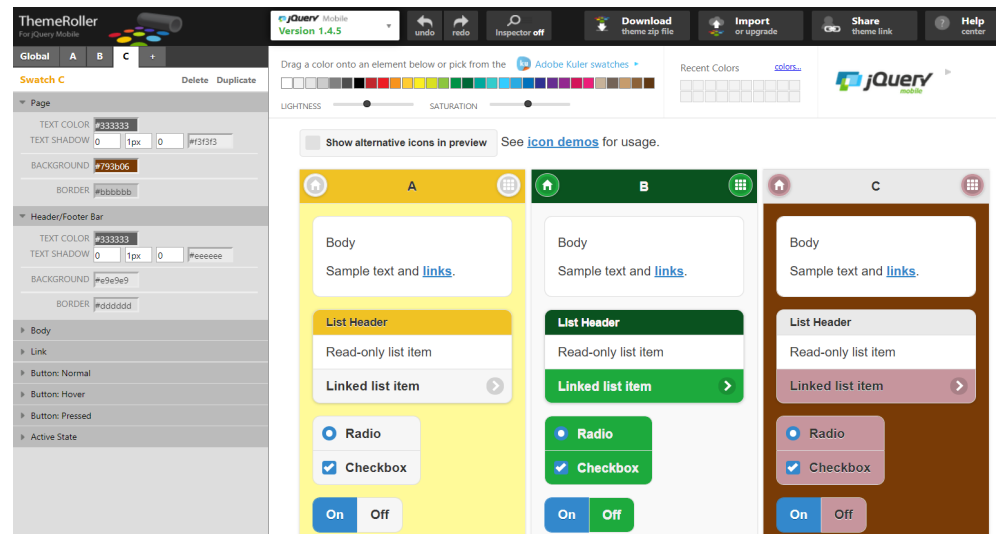
Theme Roller Web tabanlı bir uygulamadır ve <https://themeroller.jquerymobile.com/> adresinden erişilebilmektedir. Theme Roller’a ilk giriş yapıldığında bizi Şekil 13.20.’deki kullanıcı arayüzü karşılar.

Şekil 13.20. Theme Roller Web uygulaması.

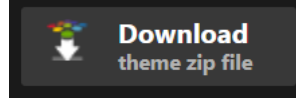
Theme Roller içerisinde varsayılan olarak **üç farklı tema** tanımlanabilir. Bu sayı arttırılabilir ya da azaltılabilir. Ekranın sol tarafında yer alan özellikler panelinde yapılan her değişiklik sağ bölümdeki temanın örnek görüntüsünde (ön izlemesi) **gerçek zamanlı** olarak görüntülenebilir.

Şekil 13.21.’de temalar üzerinde yapılan değişikliklerin örnek temalara yansımış hâlleri görüntülenmektedir. Her bir tema, alfabenin (Türkçe karakterler hariç) **sıradaki harfini** olarak isimlendirilir (a, b, c, d...) ve bu isim ile kod içinden çağrılarak kullanılır.

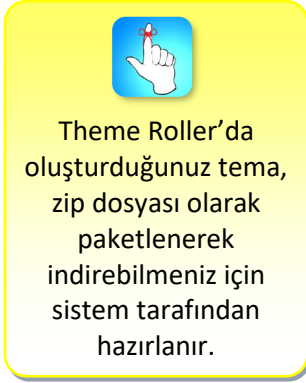
Şekil 13.21. Tema Değişikliklerinin Ön İzlenmesi.

Tema ile ilgili düzenlemeler tamamlandığı zaman tema, Theme Roller Web arayüzünün üst menüsündeki “*Download theme zip file*” (tema zip dosyasını indir) butonuna tıklanarak indirilir (Şekil 13.22.).

Şekil 13.22. Tema Tanımlamalarının Yer Aldığı Zip Dosyası İndirme Butonu.

İndirme butonuna tıklandığında Şekil 13.23.’teki iletişim kutusu görüntülenir. Bu iletişim kutusunda temanın adının belirleneceği bir metin kutusu sağ üst köşede yer almaktadır. İstedığınız bir ismi verebilirsiniz. Örnek çalışmamızda temamızın adı “yenitema” olsun.

Download Theme

Theme Name

This will generate a Zip file that contains both a compressed (for production) and uncompressed (for editing) version of the theme.

To use **your theme**, add it together with the icon CSS file to the head of your page before the jquery.mobile.structure file, like this:

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>

<title>jQuery Mobile page</title>
<meta charset="utf-8" />
<meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1">
<link rel="stylesheet" href="css/themes/my-custom-theme.css" />
<link rel="stylesheet" href="css/themes/jquery.mobile.icons.min.css" />
<link rel="stylesheet" href="http://code.jquery.com/mobile/1.4.5/jquery.mobile.structure-1.4.5.min.css" />
<script src="http://code.jquery.com/jquery-1.11.1.min.js"></script>
<script src="http://code.jquery.com/mobile/1.4.5/jquery.mobile-1.4.5.min.js"></script>

</head>
```

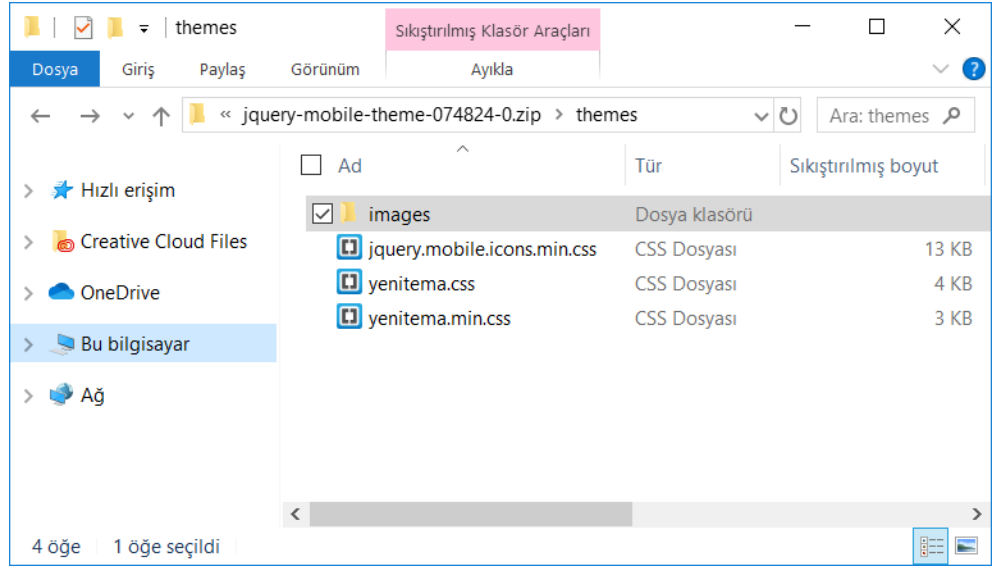
Tip: To edit your theme later, use the import feature to paste in the uncompressed theme file

Close

Download Zip

Şekil 13.23. Tema İndirme İletişim Kutusu.

“Download Zip” (zip dosyasını indir) butonuna tıkladığınızda İnternet tarayıcınız varsayılan dosya indirme lokasyonuna *zip dosyasını* indirecektir. Bu genelde “İndirilenler” adlı bir klasör olabilir. Zip uzantılı dosyayı bulunduğu konumda açalım ve içindeki dosyaları kopyalayarak proje klasörümüzün içine yapıştıralım. Zip dosyasının içeriği Şekil 13.24.’teki gibi olmalıdır.

Şekil 13.24. Zip Dosyasının İçeriği.

Zip dosyasının içindeki dosyaları incelediğimizde hem kendi oluşturduğumuz yeni temamızın normal ve sıkıştırılmış sürümlerinin yer almakta olduğunu (yenitema.css ve yenitema.min.css) hem de jQuery Mobile'ın ikon dosyaları ve tanımlamaları ile ilgili dosyaların yer aldığını görebiliriz.

Yeni oluşturulan bu CSS dosyalarını yeni temayı kullanacağımız dosyalarda ünitenin başındaki kurulum bölümünde olduğu gibi tanımlamalıyız. Tanımlama sonrası HTML dosyalarımızın başlık bölümü Şekil 13.25.'teki gibi olmalıdır.

```

1. <head>
2.   <meta charset="utf-8">
3.   <title>jQuery Mobile Tek Sayfa</title>
4.   <meta name="viewport" content="width=device-width,
   initial-scale=1">
5.   <link rel="stylesheet" href="jquery.mobile.css" />
6.   <link rel="stylesheet"
   href="jquery.mobile.icons.min.css" />
7.   <link rel="stylesheet" href="yenitema.css" />
8.   <script src="jquery.js"></script>
9.   <script src="jquery.mobile.js"></script>
10. </head>

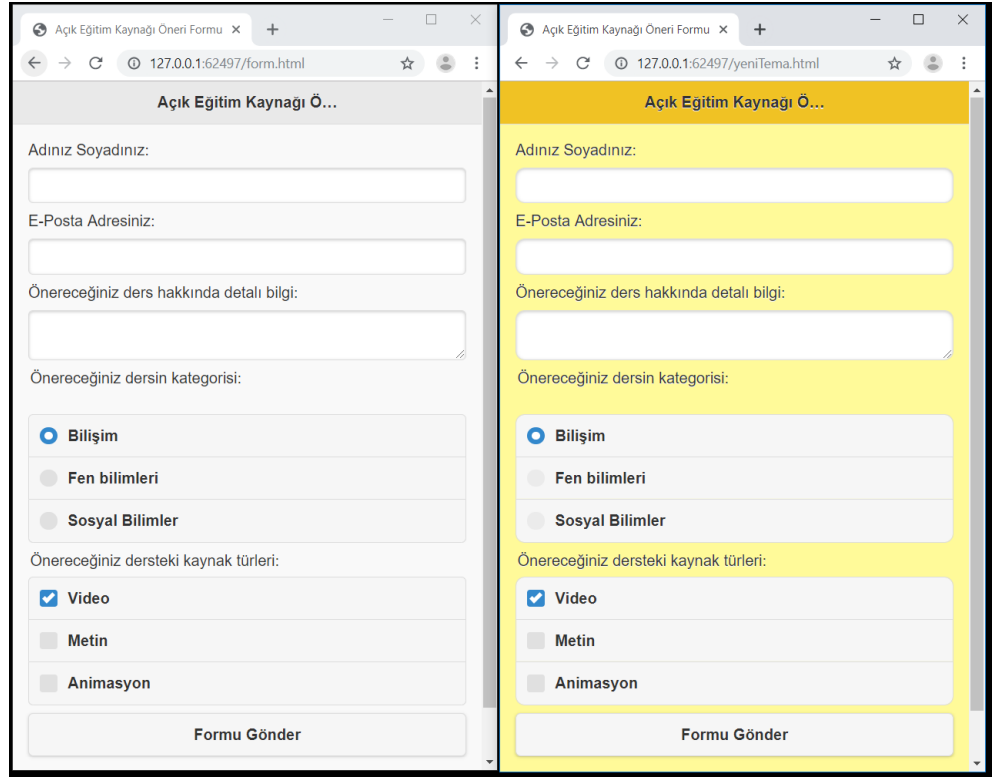
```

Şekil 13.25. Başlık Bölümünün Güncellenmiş Hâli.

Daha önce çalışma yaptığımız bir dosyaya *yeni CSS dosyalarının* bağlantıları eklendiğinde sayfa içerisindeki bileşenler *yeni temanın özelliklerini* alır. Şekil 13.26.'da daha önce standart tema kullandığımız Form örneğinin (form.html) önceki ve sonraki hâlleri görüntülenmektedir.

Oluşturduğunuz temanın projeniz içinde çalışabilmesi için zip paketi içerisindeki dosyaları proje klasörünüze kopyalamalısınız.

Şekil 13.26. Standart Tema Ve Yeni Temanın Uygulanmış Hâli.

Theme Roller üzerinde tasarladığımız yeni jQuery Mobile temamız artık kullanılabilir durumda.

jQuery Mobile'da yaptığınız tüm çalışmaları mutlaka farklı tarayıcılarda da test edin.

Bireysel Etkinlik

- Proje klasörünüz olan "jQueryMobile" içerisinde yeniTema.html adlı bir dosya oluşturun.
- Theme Rollar'da oluşturduğunuz yeni temanızın dosyalarını proje klasörünüzün içine kaydedin.
- Yeni temanızın CSS tanımlarını yeniTema.html dosyasının başlık bölümüne ekleyin.
- İstedığınız jQuery Mobile bileşenini kullanın ve İnternet tarayıcınızda yeni temanın aktif olup olmadığını test edin.

Özet

- jQuery Mobile, HTML5 temelli bir kullanıcı arayüz tasarım sistemidir.
- jQuery Mobile, sadece JavaScript dosyalarından oluşmaz, arayüz tasarımını sağlayabilmek için CSS dosyaları da yer alır.
- jQuery Mobile, platform bağımsız olarak tanımlayabileceğimiz bir yapıda tasarlanmıştır. Bu yapısı birçok farklı İnternet tarayıcısında sorunsuz olarak çalışabilmesini sağlar.
- HTML belgesinde gezinme, olay işleme, animasyon ve diğer Ajax uygulamalarını çok daha basit hale getirir ve bu işlemlerin mobil uyumlu olarak gerçekleştirilmesini sağlar.
- jQuery Mobile, açık kaynak kodlu bir projedir.
- JavaScript kütüphanelerinin ve CSS tanımlamlarının genel çalışma prensipleri jQuery Mobile için de geçerlidir.
- jQuery Mobile kütüphane ve CSS dosyalarına iki farklı şekilde bağlantı sağlanabilir; dosya yerel bir adreste bulunabilir, İnternet üzerinde yer alan depolar üzerinden kullanılabilir.
- jQuery Mobile, kod geliştiriciler ve Web tasarımcılar için farklı kütüphane sürümleri sunar; bu sürümler arasındaki fark kodlar üzerinde değişiklik yapma kolaylığı sağlaması ile ilgilidir.
- jQuery Mobile, İnternet tarayıcılara bazı özel üst veri mesajları gönderir. Bu mesajlar tarayıcıların Web sitesini mobil cihazlara göre yorumlamasını sağlar.
- jQuery Mobile, Web sayfasının gövde bölümünde özel bir sayfa tanımlaması yapar, bu tanımlama mobil Web sitesine bir mobil uygulama görünümü verebilmek açısından büyük avantaj sağlar.
- İyi kurgulanarak oluşturulmuş bir şablon dosyası tüm proje için iyi bir başlangıç noktası ve altyapı sağlayacaktır.
- Tek bir HTML dokümanı içerisinde birden fazla Web sayfasının yer aldığı Web sitesi yapıları jQuery Mobile içinde rahatlıkla oluşturulur ve özel sayfa geçiş efektleri uygulanabilir.
- jQuery Mobile ile küçük cihazların ekranları için yer kazanımı sağlayacak açılır-kapanır paneller tasarlanabilir ve bu paneller farklı efektler ile kullanılabilir.
- Web sitelerinde veri gösterimi konusunda kullanılabilecek önemli bileşenlerden biri olan listelerin kullanımı jQuery Mobile içinde geliştiricilere büyük bir avantaj sağlamaktadır.
- Listelerin kullanım özellikleri içinde bir filtreleme yapısı da bulunmaktadır. Bu yapı aynı zamanda basit bir arama fonksiyonu görevini de yerine getirir.
- Web sitelerinde veri gösterimi konusunda sıkça kullanılan bir başka bileşen ise tablo bileşenidir.
- Tablo bileşeninin fonksiyonelliği jQuery Mobile'in ek özellikleri ile standart bir HTML tablosuna göre daha da artmıştır. Tablonun istenilen sütunları özel bir iletişim kutusu yardımıyla gizlenebilir.
- Web sitelerinde kullanıcı etkileşimini sağlayabilmek için kullanılan form elemanları, jQuery Mobile içerisinde özel bir arayüz tasarımına sahiptir.
- jQuery Mobile, farklı arayüz tasarımları geliştirebilmek için gelişmiş bir tema oluşturucusuna sahiptir. Theme Roller adındaki bu tema oluşturucu Web tabanlıdır ve tasarlanan tema ile ilgili ihtiyaç duyulan tüm dosyaları sıkıştırılmış bir paket ile geliştiricinin kullanımına sunar.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. jQuery Mobile JavaScript ve CSS dosyalarının sıkıştırılmış sürümlerinin (min) sağladığı avantaj aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Boyut olarak daha küçük oldukları için Web sitesi optimizasyonu sağlar.
 - b) Dosyaların içeriğini herkes göremez, koruma sağlar.
 - c) Güncelleme işlemleri daha kolay gerçekleştirilir.
 - d) Farklı sunuculara aktarılması kolaydır.
 - e) Daha çok fonksiyonu içinde barındırabilir.
2. İçerik Dağıtım Ağı (Content Delivery Network – CDN) ne işe yarar?
 - a) Aynı içeriğin farklı Web sitelerinde yayınlanabilmesini sağlar.
 - b) Web sitelerindeki görsel ve işitsel materyalleri depolar.
 - c) Günlük gelişmelerin İnternet üzerinden takip edilebileceği bir platform sunar.
 - d) İhtiyaç duyulan kaynak kodların İnternet üzerinde yer alan depolardan kullanılabilmesini sağlar.
 - e) jQuery Mobile’da oluşturulmuş içeriklerin yedeklenmesini sağlar.
3. jQuery Mobile çatısını oluşturan çekirdek dosyaları İnternet üzerindeki depolardan kullanmanın avantajı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Dosyaların ilgili sürümlerinin her zaman en güncel hâlleri kullanılmış olur.
 - b) Dosya boyutları daha küçük olur.
 - c) Birden çok kütüphane dosyası ile çalışmaya olanak sağlar.
 - d) Yedekleme işlemlerini hızlandırır.
 - e) Yazılan kodların daha hızlı çalışması sağlanır.
4. jQuery Mobile gibi bir HTML5 çatısına arayüz tasarımı açısından neden ihtiyaç duyulur?
 - a) Mobil Web sayfasının daha hızlı açılması için
 - b) Mobil cihaz kullanıcılarının iyi bir kullanıcı deneyimi yaşayabilmeleri için
 - c) Mobil Web sitelerinin genel güvenlik seviyelerinin arttırılması için
 - d) Donanım açısından düşük seviyeli mobil cihazların kullanılabilmesi için
 - e) İçerik olarak görsel ve işitsel materyallerin kullanılabilmesi için

5. jQuery Mobile için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
 - a) Açık kaynak kodlu bir projedir.
 - b) jQuery'nin JavaScript kütüphanelerini kullanır.
 - c) jQuery Mobile, masaüstü, dizüstü, tablet PC, cep telefonu gibi birçok farklı platform için arayüz tasarımı yapmamıza olanak verir.
 - d) jQuery Mobile sadece JavaScript kütüphanelerinden oluşur.
 - e) jQuery Mobile paketi JavaScript kütüphanelerine ek olarak CSS tanımlamalarını da içerir.
6. jQuery Mobile çoklu sayfa şablonunun sağladığı avantaj aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Web sitesinin toplam boyutunu azaltır.
 - b) Arama motorlarında görünebilirliği artırır.
 - c) Veri tabanı bağlantısını kolaylaştırır.
 - d) Web sayfasının hızlı yüklenmesini sağlar.
 - e) Tek bir HTML dosyasının içerisinde birden çok Web sayfasının barındırılmasına olanak sağlar.
7. Aşağıdakilerden hangisi jQuery Mobile sayfa geçiş efektlerinde bir iletişim penceresinin açılmasını sağlayan anahtar kelimedir (parametredir)?
 - a) Window
 - b) Page
 - c) Dialog
 - d) Flip
 - e) Flow
8. Aşağıdakilerden hangisi JQuery Mobile sayfa geçiş efektleri arasında yer almaz?
 - a) Soldurma (Fade)
 - b) Hareketlendirme (Animate)
 - c) Açılan pencere (Pop)
 - d) Dönerek (Turn)
 - e) Kayarak (Slide)
9. jQuery Mobile sayfa bileşenlerinden panelin arayüz tasarımı açısından sağladığı avantaj nedir?
 - a) Sayfanın daha hızlı yüklenmesini sağlar.
 - b) Çoklu sayfa tasarımına gereksinimi ortadan kaldırır.
 - c) Açılır-kapanır bir yapıda olduğu için cihaz görünür alanında (ekranında) ayrıca bir yer kaplamaz.
 - d) Dokunmatik ekran kullanımına imkân sağlar.
 - e) Site içi aramayı kolaylaştırır.

10. jQuery Mobile ile tasarlanan liste öğelerinde arama fonksiyonunu yerine getiren basit sistemin adı nedir?
- a) Filtreleme
 - b) Sıralama
 - c) Doldurma
 - d) Eleme
 - e) Karşılaştırma

Cevap Anahtarı

1.a, 2.d, 3.a, 4.b, 5.d, 6.e, 7.c, 8.b, 9.c, 10.a

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Baltalı, S. (2012). jQuery Mobile. İstanbul: KODLAB

jQuery Mobile Resmî Web Sitesi. 3 Temmuz 2019 tarihinde
<https://jquerymobile.com/> adresinden erişildi.

jQuery Mobile Demo Sitesi. 3 Temmuz 2019 tarihinde
<https://jquerymobile.com/demos> adresinden erişildi.

W3Schools. jQuery Mobile Ders Notları. 4 Temmuz 2019 tarihinde
https://www.w3schools.com/jquerymobile/tryit.asp?filename=tryjqmob_n_avbars adresinden erişildi.